

PIEKTĀ NODARBĪBA:

Senā Babilona

Babilonai, vienai no pasaules senākajām pilsētām, ir interesanta vēsture. No Bībeles skatupunkta, stāsts sākas ar Noa dienu plūdiem, tādēļ šo nodarbību sāksim ar tiem.

“Kad Dievs redzēja, ka cilvēku ļaunums augtin auga zemes virsū un ka viņu sirdsprāta tieksmes ik dienas vērsās uz ļaunu... Dievs sacīja: "Es iznīcināšu no zemes virsus cilvēku, kuru Es esmu radījis; cilvēku līdz ar lopiem un rāpuļiem, un putniem gaisā... Taisi sev šķirstu no sveķainiem skuju kokiem; ar nodalījumiem tev to šķirstu būs taisīt, un no iekšpuses un no ārpusēs tev to būs iztriept ar darvu... Jo redzi, Es likšu nākt ūdensplūdiem zemes virsū, kas iznīcinās visu radību zem debesīm, kam vien ir dzīvības dāva: visam, kas zemes virsū, būs nobeigties... Bet tev būs ņemt līdzī šķirstā no visa, kas dzīvo, no ikvienas radības divus, no visiem, lai tie līdz ar tevi paliktu dzīvi... Un tu ņem sev no visa ēdamā priekš ēšanas un sakrāj to pie sevis, ka tev un viņiem būtu ko ēst.” (1. Mozus 6:5, 7, 13, 14, 17, 19, 21)

“Tad Noa iegāja šķirstā un viņa dēli, un viņa sieva, un viņa vedeklas kopā ar viņu, glābdamies no ūdensplūdiem... lielo dzelmju avoti pārplūda un tika atvērti debesu logi. Un lietus lija pār zemi četrdesmit dienas un četrdesmit naktis... Un ūdeņi pieņēmās spēcā aizvien vairāk un vairāk zemes virsū, tā ka tie apsedza visus kalnus, kas bija zem debesīm. Un ūdeņi pieņēmās spēcā zemes virsū simts piecdesmit dienas.” (1. Mozus 7:7, 11, 12, 19, 24)

“Un šķirsts septītā mēneša septiņpadsmitajā dienā nolaidās uz Ararata kalniem. Un pēc četrdesmit dienām Noa atvēra šķirsta logu, ko bija taisījis, un izlaida kraukli. Tas laidās, šurp un turp lidinādamies, kamēr ūdeņi nokritās zemes virsū. Tad viņš izlaida balodi no to vidus, kas bija ar viņu šķirstā, lai vērotu, vai ūdeņi nav noskrējuši zemes virsū. Bet balodis neatrada vietu, kur apmesties, un atgriezās šķirstā pie viņa, jo ūdeņi vēl bija pār visu zemi... Un viņš gaidīja vēl septiņas dienas un pēc tam atkal izlaida balodi no šķirsta. Tad balodis atgriezās tā ap vakara laiku, un redzi, noplūkta olīvas lapa bija viņa knābī, un Noa tūdaļ noprata, ka ūdeņi zemes virsū bija noskrējuši. Tad viņš gaidīja vēl nākošās septiņas dienas un izlaida balodi, bet tas vairs neatgriezās pie viņa. Un Dievs teica uz Nou: "Izej no šķirsta... Tad Noa izgāja... Un Noa uzcēla Tam Kungam altāri un ņēma no ikviena šķīsta lopa un no ikviena šķīsta putna un upurēja dedzināmo upuri uz altāra. Kad Tas Kungs oda patīkamo smaržu, Viņš sacīja Savā sirdī: Es turpmāk vairs nenolādēšu zemi cilvēka dēļ, jo cilvēka sirds tieksmes ir ļaunas no mazām dienām, un Es arī turpmāk vairs neiznīcināšu visu dzīvo, kā Es to esmu darījis.” (1. Mozus 8:4, 6-9, 10-12, 15, 16, 18, 20, 21)

"Tad Dievs sacīja: "Šī ir Mana derības zīme, ko Es celšu starp Sevi un jums un ikvienu dzīvu radījumu, kas ir ar jums, uz mūžu mūžiem. Savu varavīksni Es lieku padebešos, tā lai ir par derības zīmi starp Mani un pasauli." (1. Mozus 9:12-13)

EPOSS PAR GILGAMEŠU

Daudzi uzskatīja, ka šis Bībeles stāsts ir tikai leģenda, kurai nav vēsturiska pamatojuma, līdz netika atrasts Gilgameša eposs. Ceturtajā nodarbībā mēs runājam par Ašurbanipala bibliotēkā Ninivē atrastajām māla plāksnēm. Šīs plāksnes nosūtīja uz Britu Muzeju un to iztulkošana prasīja ļoti daudz laika, tādēļ par lielo atklājumu uzzināja tikai 1872. gadā.

Džordžs Smits ir dzimis Čelsijā, Londonā 1840. gadā, vēlāk viņš kļuva par graviera mācekli. Viņu fascinēja vēsturiskie pieminekļi, kurus pārveda uz Londonu no asīriešu izrakumiem, tādēļ par saviem mazajiem ienākumiem viņš iegādājās jebkuru literatūru, kādu vien spēja atrast par šo tēmu. Savus pusdienu pārtraukumus un brīvdienas viņš pavadīja muzejā raugoties uz šiem brīnišķīgajiem atklājumiem. Kādā no šīm reizēm viņš satika seru Henriju Ravlinsonu (Henry Rawlinson), kurš pirmais atšifrēja asīriešu ķīlrakstu. Ravlinsons bija atgriezies no Vidējiem Austrumiem un sācis strādāt Britu Muzejā.

Ravlinsons bija pārsteigts par jaunā vīra dziļo interesi, tādēļ piedāvāja viņam darbu muzejā. Džordžs Smits savā jaunajā darbā parādīja tik lielu uzcītību, ka viņu drīz paaugstināja amatā, un viņš kļuva par māla plāksņu labošanas darbu asistentu Asīrijas nodaļā.

Tas bija nogurdinošs darbs, jo ik dienas bija jātulko plāksņu uzraksti par tirdzniecību, valstiskām diskusijām, reliģiskiem tekstiem un tik ļoti ikdienišķām tēmām kā ēdiena porcijas politiskajiem gūstekņiem. Tomēr 1872. gadā pienāca neaizmirstama diena, kad Džordžs Smits sāka lasīt kādu no plāksnēm. Vārdi, kurus viņš lasīja, šķita pazīstami, tādēļ plāksnes lasīšana ar katru mirkli kļuva arvien aizraujošāka.

3. decembrī tajā pašā gadā Smits pārsteidza auditoriju, lasot savu ziņojumu par plāksnēs atklāto asīriešu versiju Bībeles stāstam par Noa plūdiem. Bībeles rakstos ieinteresētajai sabiedrībai šis bija ziņas, kas nākamajā dienā bija atrodamas katra laikraksta virsrakstā, tādā veidā satraucot katru lasītāju.

Bija skaidrs, ka plāksnēs tika atrasta tikai daļa no visa stāsta, tādēļ daudzi pētnieki savā starpā spekulēja par to, kas atrodams pārējā stāsta daļā. Sabiedrības interese pieauga ar katru brīdi. Kādā dienā *Daily Telegraph* piedāvāja Smitam 1000 mārciņas, ja viņš dotos uz Mosulu un meklētu pazudušos stāsta fragmentus. Likās, ka tas ir neiespējams uzdevums, tomēr Smits piekrita šim piedāvājumam un devās ceļā uz Vidusaustrumiem. Tur viņš nokļuva 1873. gada 2. martā un nekavējoties sāka rakšanas

darbus Ašurbanipala pilī. Ticiet vai nē, bet pēc nedēļas viņš atrada stāsta pazudušos plākšņu fragmentus!

Pavisam kopā šim stāstam bija 12 plāksnes. Pirmā līdz astotā plāksne stāsta par teiksmaina varoņa vārdā Gilgamešs ceļojumiem un viņa apbrīnojamajām pārdrošībām. Devītā un desmitā plāksne apraksta Gilgameša ceļojumu meklējot Utnapišti, kurš bija izdzīvojis lielajos plūdus, Bībeles stāstā – Noa. Vienpadsmitajā plāksnē Utnapišti Gilgamešam stāsta par plūdiem. Lūk, daži fragmenti no plākšņu tulkojumiem:

“Utnapišti saka viņam, Gilgamešam:

“Es tev atklāšu slepeno vārdu

Un dievu noslēpumu es atklāšu tev.

Šurrapaka, pilsēta, kuru tu zini,

Kas atrodas Eifratas krastos, -

Šī pilsēta ir sena, tuvi tai dievi,

Sarīkot plūdus pierunāja viņus viņu sirds.”

„Šurrapakas iemītnieks, Ubar Tutu dēls,

Nojauc māju, uztaisi kuģi,

Pamet labklājību, rūpējies par dzīvi,

Bagātību nonicini, glābj savu dvēseli!

Savā kuģī savāc visu, kas dzīvs.”

„Tikko rīts iemirdzējās,

Pēc mana saukļa viss novads sanāca kopā,

(..)

Visiem vīriem liku es strādāt –

Nojauca mājas, izjauca žogu.

Bērns staipa darvu,

Stiprais ierīces pārnesa grozos.”

„Piepildīju es viņu ar visu, kas man bija no dzīvas radības,

Uzcēlu es uz kuģa visu savu ģimeni, visu savu dzimtu,

Stepju dzīvniekus visus, visus meistarus es uzcēlu augšā.”

*„Tikko rīts iemirdzējās,
No debesu pamatiem melnais mākonis cēlās.”*

*„Staigā vējš septiņas dienas, septiņas nakts tas staigā,
Vētra ar plūdiem klāj zemi.
Septītai atnākot dienai
Vētra un plūdi pārtrauca karu,
Tie, kas cīnījās, līdzīgi kā karaspēks.
Nomierinājās jūra, pārtrūka orkāns, izbeidzās plūdi.
Es atvēru logu – krita gaisma man sejā,
Es paskatījos uz jūru – ir iestājies klusums,
Un visa cilvēce kļuva par māliem!”*

*„Sāku es lūkoties krastu atklātā jūrā –
Divpadsmit jūdzēs paceļas sala.
Pie Nicira kalna apstājies kuģis.”*

*„Septītai atnākot dienai
Izņēmu balodi un palaidu es;
Prom aizlidojis atgriezās atpakaļ balodis:
Nav atradis vietu, atgriezās atpakaļ viņš.
Izņēmu bezdelīgu un palaidu es;
Prom aizlidojusi atgriezās atpakaļ bezdelīga:
Nav atradusi vietu, atgriezās atpakaļ tā.
Izņēmu kraukli un palaidu es;
Taču krauklis, prom aizlidojis, ūdens bēgumu ieraudzīja,
Nav atgriezies viņš: kliež, ēd un kakā.”*

*„Es izkāpu, četrām pusēm es upurēju,
Kalna tornī kvēpināmo upuri es sarīkoju. (..)*

*Dievi sajuta labu smaržu,
Dievi kā mušas sapulcējās pie upurētāja.”*

*“Kā ir glābusies dvēsele kāda?
Neviens cilvēks dzīvs nedrīkstēja palikt!”*

Šajā stāstā daudz kas atšķiras, tomēr var redzēt, ka šim un Bībeles stāstam ir līdzīgas detaļas. Kopš Gilgameša eposa atklāšanas, pētnieki ir atraduši ļoti līdzīgas leģendas daudzās pasaules ciltīs un tautās. Žurnālists Renē Norbergens (Rene Noorbergen) ir sarakstījis grāmatu “Šķirsta lieta” (The Ark File), kurā apkopotas 80 šāda tipa leģendas un tradīcijas. Ķīnas iekšzemē atrastās leģendas apgalvo, ka ķīnieši ir tiešie *Nu-Wah* pēcteči. Viņš, kā arī viņa sieva un trīs dēli un meitas, ir izdzīvojuši minēto iznīcību. Vēlāk Norbergens apgalvo, ka vārds, kas izmantots kā “kuģis” mūsdienu ķīniešu grāmatās un avīzēs, ir hieroglifa zīmējums, kas atvasināts no senā laivas zīmējuma ar astoņām mutēm, kas norāda, ka pirmais kuģis bija laiva, kurā bija astoņas personas.

Līdzīga stāsta pēdas atrodamas arī starp maori ciltīm Jaunzēlandē, aborigēniem Austrālijā, Adivasi cilti Indijā un citur. Tūkstošiem gadu vēlāk stāsts par katastrofā izdzīvojušo ģimeni caur paaudžu paaudzēm kļuvis arvien izkropļotāks. Tas tikai pierāda, ka visai cilvēcei ir kopīgs iesākums, un ka stāsts par plūdiem ir balstīts uz vēsturiskiem faktiem.

Bet kā ar pašu šķirstu? Turcijas ziemeļaustrumos ir divi vulkāniskas izcelsmes kalni, kas zināmi kā Lielais Ararats un Mazais Ararats. Pirmais sniedzas 5135 metrus virs jūras līmeņa, savukārt otra virsotne atrodas 3902 metrus virs jūras līmeņa. Abi kalni viens no otra ir aptuveni 11 kilometru attālumā. Daudzi ir apgalvojuši, ka šī apvidus augstkalnu ledājos ir redzējuši saglabājušās Noa šķirsta atliekas.

Lai apstiprinātu šos apgalvojumus, uz lielāko kalnu ir devušās vairākas ekspedīcijas. Vienu no šādām ekspedīcijām vadīja televīzijā pazīstama persona – Džordžs Vandemans. Viņš ziņoja, ka patiešām ir atradis milzīgu laivai līdzīgu objektu, tomēr tuvāka izpēte atklāja, ka tas ir bijis tikai neparasts ģeoloģisks veidojums.

Tomēr, lai pierādītu plūdu stāsta uzticamību, mums nav jāpaļaujas tikai uz šķirsta esamību. Par vispasaules plūdiem pierādījumus mēs varam atrast arī ģeoloģiskajos slāņos, apraktajās fosilijās un augstāko kalnu virsotnēs atrodamajos pierādījumos par ūdens organismiem.

Doktors V. R. Brauns (W.R. Browne), kurš 1954. gadā kļuva par Austrālijas Zinātņu Akadēmijas biedru, veica pētījumus Kostjuško Nacionālajā parkā. Vēlāk viņš rakstīja: *“Kostjuško Nacionālā parka apkārtnē kādreiz bija daļa no lielas jūras ieplakas (...). Visa parka teritorija kādreiz atradusies zem ūdens.”*

Vai gan nav saprātīgāk pieņemt domu par to, ka ir bijuši vispasaules plūdi (atmiņas par kuriem glabā ne tikai Bībele, bet arī daudzu tautu leģendas un mīti visos kontinentos), nekā pieņemt to, ka kontinenti cēlušies un atkal grimuši okeāna dzīlēs, kā to pieņem daudzi ģeologi, lai skaidrotu ūdens organismu palieku atrašanos augstu kalnos?

Pieminēšanas vērts ir arī fakts, ka ģeoloģiskie slāņi, kurus var redzēt kalnu ceļu malās, visi ir ar asām un skaidri izteiktām robežām. Tie nepāriet pakāpeniski cits citā, kā tam vajadzētu notikt, ja tie būtu ilga un lēna evolūcijas procesa rezultāts. Drīzāk gan šķiet, ka tie tikuši „nolikti” cits uz cita īsā laika periodā kāda varena spēka darbības rezultātā, kā tas varētu notikt dubļu un slapjas masas kustēšanās rezultātā – loģiskas sekas pēc globāliem plūdiem.

Tas arī izskaidrotu fosiliju klātbūtni – tās ir radības, kuras tika apraktas dubļos un tika tur iesprostotas, līdz dubļi kļuva par cietiem slāņiem. Akmeņogļu iegulas arīdžan var tikt izskaidrotas ar milzīgo mežu jeb augu valsts apjomu, kas plūdu laikā tika vienkārši aprakti.

BĀBELES TORNIS UN BABILONA

Kādu laiku pēc plūdiem Noa un viņa pēcteči apmetās Ararata kalna tuvumā, tomēr, laikam ejot, daži no viņiem nolēma pārvākties uz patīkamāku klimata zonu. Bībelē par to rakstīts šādi: *“Visai pasaulei toreiz bija viena mēle un vienāda valoda. Un, kad nu tie savas teltis pārcēla austrumu virzienā, tad tie atrada līdzenumu Sineāras zemē un tur apmetās, un teica cits citam: “Iesim un taisīsim ķieģeļus un dedzināt tos dedzināsim,” – jo ķieģeļi tiem noderēja akmeņu vietā un zemes piķis kaļķu vietā. Un tie teica: “Celsim sev pilsētu ar torni, kura virsotne sniedzas debesīs!” (...) Un Tas Kungs sacīja: “Lūk, tā ir viena tauta, un tiem visiem ir viena valoda. Tas ir tikai sākums viņu rīcībai, un turpmāk nekas, ko tie nodomājuši, vairs nebūs tiem neiespējams. Iesim, nolaidīsimies un sajauksim viņu valodu, ka tie vairs nesaprot cits cita valodu.” Un Tas Kungs tos izklīdināja no tās vietas pa visu zemes virsu, un viņi mitējās celt pilsētu. Tāpēc tās vietas vārds tika nosaukts: Bābele, jo tur Tas Kungs sajauca visas zemes valodas, un no turienes Viņš tos izklīdināja pa visu zemes virsu.”* (1. Mozus grāmata 11:1-9)

Tradicionāli tika uzskatīts, ka Bābeles tornis atradiess Birs Nimrodā, apmēram 20 kilometru attālumā no Babilonas pilsētas, jo tas bija visiespaidīgākais tornis, kāds bija zināms kristīgās ēras sākumā. Torņa ķieģeļi bijuši savstarpēji samūrēti ar bitumenu; bet augšdaļā daudzi ķieģeļi ir sakusuši kopā, tādēļ tika uzskatīts, ka tie ir pierādījumi par dievišķu nepatiku – tornis ticis iznīcināts ar zibens spērienu.

Šī celtnē senajā Borsipas pilsētā kādreiz bija zikurāts jeb tempļa tornis, pavisam tipiska celtnē, kurai līdzīgas drupas atrastas arheoloģiskajos izrakumos gandrīz simts Irākas un Irānas vietās. Šī celtnē ar septiņiem stāviem sākotnēji 55 metru augstumā celta

Ļoti sen. Daudz vēlāk, apmēram 600. gadā pirms Kristus, Babilonas ķēniņš Nebukadnēcars tās virsotnē uzbūvēja torni, kura drupas redzamas joprojām.

Tomēr Bābeles torni nepavisam nevajadzētu meklēt Borsipas pilsētā, bet gan pašā Babilonā. Vārds Babilona ir cēlies no tā paša vārda, no kā vārds Bābele. Bībele uz šo vārdu atsaucas 1. Mozus grāmatā 10. nodaļā 8., 9. un 10. pantā. „*Kūšs bija Nimroda tēvs – viņš bija pirmais spēkavīrs uz zemes. Viņš Kunga priekšā bija spēkavīrs un mednieks, tādēļ saka: „Spēkavīrs un mednieks Kunga priekšā kā Nimrods!” Viņa valdīšana sākās Bābelē, Erehā, Akadā, tās visas – Šināra zemē.*” (Jaunais – 2012. gada tulkojums)

Patiesībā, lielākais zināmais zikurāts atradās pašā Babilonā. Tā pamatnes laukums bija apmēram 100x100 metru, un arī augstumā tas sasniedza gandrīz 100 metrus. Tas joprojām bija Babilonā tad, kad Hērodots apciemoja pilsētu 5. gadsimtā pirms Kristus, un viņš par to rakstīja šādus vārdus:

“Tempļa forma ir kvadrāts, kura katra mala ir divas stadijas gara; tā vārti ir no bronzas, un savā laikā es tos joprojām varēju apskatīt. Tam ir liels centrālais tornis, kura augstums ir viena stadija, un torņa virspusē sākas nākamais tornis un tā visu laiku, pavisam kopā astoņi torņi cits uz cita. Uz visiem astoņiem torņiem var uzkāpt pa spirālveida ceļu to ārpusē; apmēram pusceļā ir krēsli priekš tiem, kuriem nepieciešama atpūta, lai tiktu līdz pašai augšai. Paša augšējā torņa virsotnē atrodas dižens dievnams, kurā ir bagātīgi greznota gulvieta un blakus tai zelta galds. Svētnīcā neatrodas neviens attēls.” (Hērodots: Vēsture, 114. lpp, oriģ.)

Tomēr persiešu laikā zikurāts sagāzās un gandrīz nebija vairs atjaunojams, tādēļ, kad Aleksandrs Lielais atgriezās Babilonā pēc uzvarošajām cīņām, viņš ierosināja torni uzcelt no jauna. Lai to varētu izdarīt, viņš lika iepriekšējā torņa paliekas pilnībā noārdīt un ķieģeļus pārvietot uz blakus teritoriju. Tomēr valdnieks nomira neilgi pirms atjaunošanas darbu sākšanas. Tādēļ nav brīnums, ka agrīnie kristieši Babilonu neuzskatīja par Bābeles torņa atrašanās vietu, jo Babilonā torņa vairs nebija.

Salīdzinoši nesen tika atrakti senā torņa pamati, un Babilonas apmeklētāji mūsdienās var redzēt zemāko šīs reiz grandiozās celtnes stāvu. Tā kā Eifratas upes ūdens līmenis pēdējo tūkstoš gadu laikā ir cēlies, kādreiz tik ļoti varena zikurāts lielākoties atrodas zem ūdens.

HAMMURAPI KODEKSS

Otrajā tūkstošgadē pirms Kristus Babilonu ieņēma amorieši. Hammurapi bija sestais jaunās dinastijas ķēniņš, un viņš veica plašus militāros iekarojumus, nodibinot lielāko impēriju kopš Akadas Sargona laikiem. Babilonā tika uzstādīts melna diorīta akmens pīlārs 2,5 metru augstumā, kurā bija iegravēts, kā viņš no Babilonas galvenās dievības saņem ķēniņa un tiesneša pilnvaras. Zem šī gravējuma ir redzamas 282 likumu paragrāfi.

Bībeles pētniekiem šie gravējumi devuši daudz labāku izpratni par Vecās Derības laika sociālo pasauli. Tie paskaidro dažu ievērojamu Bībeles varoņu uzvedību un nodrošina dziļāku izpratni par dažiem likumiem, kuri pazīstami kā *Mozus likumi*.

1. Mozus grāmatas 16. nodaļa stāsta par to, kā Ābrahāma sieva Sāra ieteica savam vīram apprecēt savu kalponi Hagaru, lai nodrošinātu sev bērnu, kuru viņa pati nevarēja iznēsāt. Noteiktā laikā piedzima dēls, kura vārds bija Ismaēls. Tomēr Hagare drīz jutās pārākā par Sāru, un Sāra nožēloja savu ieteikumu, tādēļ izturējās pret Hagari tik nelaipni, ka viņa beigās kopā ar savu dēlu aizbēga; viņas dēls kļuva par arābu ciltstēvu.

Daudziem šis atgadījums liekas amorāls un netaisnīgs. Protams, Dievs neatbalsta nedz bigāmiju, nedz arī netaisnību, tomēr mēs tagad redzam, ka šāda rīcība tika pieļauta tā laika sabiedrībā. Hammurapi kodeksa 146. paragrāfā lasāmi šādi vārdi: “Ja pilsonis ir apņēmis pirmo sievu, un viņa savam vīram ir devusi savu kalponi, kura kļuvusi grūta un šī notikuma dēļ uzskata sevi par līdzvērtīgu savai pavēlniecei, viņas pavēlniece – pirmā sieva – nedrīkst viņu pārdot, jo tā ir iznēsājusi bērnu; tomēr viņa drīkst to piespiest kļūt par vienu no dzimtcilvēkiem un padarīt par vienu no zemākajiem kalpiem.”

2. Mozus grāmatas 21:23-24 likums “Tad būs likt dzīvību pret dzīvību, aci pret aci, zobu pret zobu, roku pret roku, kāju pret kāju,” mūsdienās daudziem liekas ļoti bargs, tomēr mums jāatceras, ka tajā laikā valstīm nebija savi policijas iecirkņi, kas parūpētos par kārtību un likumu ievērošanu valstī. Tāpat nebija arī cietumu, kuros turēt ieslodzītos. Šie likumi atspoguļoja to, kas bija uzskatīts par vispārēju taisnīgumu. Hammurapi kodeksa 196., 197. un 200. paragrāfs paredz: “*Ja pilsonis ir iznīcinājis otra pilsoņa aci, tad arī viņa acs tiks iznīcināta. Ja viņš ir salauzis pilsoņa kaulu, tad arī viņa kauls tiks salauzts. Ja pilsonis ir izsitis kāda cita pilsoņa zobu, tad arī viņa zobs tiks izsists.*”

Tomēr Mozus dotajos likumos varam redzēt arī dievišķo taisnīgumu. Hammurapi 209. un 210. paragrāfs nosaka: “Ja pilsonis ir aizskāris kāda cita pilsoņa meitu, kā rezultātā meita mirst, tā pilsoņa meitai arī jācieš nāve.” Amoriešiem šis vienkārši bija minētā likuma – aci pret aci, zobu pret zobu – loģisks paplašinājums un pielietojums. Tomēr šāds likums neņēma vērā nevainīgas meitas tiesības. No otras puses, Bībele māca: “*Ikvienam, kas grēku dara, jāmirst. Bet dēlam nav jānes sava tēva noziegums, un tēvam nav jānes dēla noziegums. Taisnam tiek alga par viņa taisnību, un bezdievīm sods par viņa bezdievību.*”

CĪŅAS PAR VARU

Hammurapi dinastija turpināja valdīt vēl piecas paaudzes, bet līdz ar hetiešu iebrukumu dinastijai nācās atkāpties no varas. Hetiešu valdnieks Mursils izpostīja Babilonu un nolaupīja tās dieva Marduka zelta tēlu. Hetieši diemžēl nevarēja valdīt pār Babilonu un drīz vien viņi atkāpās un pārtrauca savu ielenkumu, atgriežoties Anatolijā. Tukšo vietu aizpildīja kasieši, kuri, iespējams, imigrēja no Zagros kalniem Irānā. Viņu galvaspilsēta Akvakufa atradās 20 kilometru attālumā no tagadējās Bagdādes. Šobrīd tur

atrodas sagruvuša zikurāta drupas. Irākas valdība ir daļēji atjaunojusi zemāko šī tempļa daļu.

No dienvidaustrumiem nākošie elamieši bija nākamie valdītāji un viņi aizdzina kasiešus atpakaļ uz viņu kalnaino tēvzemi. Iespējams, tieši šajā laikā Hammurapi pīlārs tika pārvests uz Shushan, elamiešu galvaspilsētu, jo 1901. gadā to tur atrada franču arheologi.

Ziemeļos šai laikā pacēlās asīriešu zvaigzne. Devītajā gadsimtā pirms Kristus Šalmanesers III pakļāva Babiloniju, tomēr, lai gan tā bija pakļauta tauta, Babilonas pilsētu joprojām uzskatīja par svarīgu reliģisku centru. 730. gadā pirms Kristus Tiglatpilsers III paziņoja, ka viņš ir sasējis Marduka rokas, kā arī pasludināja sevi par Babilonas ķēniņu, pieņemot sev jaunu vārdu – Fūls (Bībelē 2. Ķēniņu 15:19). Tādā veidā viņš apvienoja Asīriju un Babiloniju, un tā kļuva par vienotu valsti.

Šajā laikā viens no Babilonas līderiem bija Mardukapalidins, Bībelē viņš ir zināms kā Merodahs-Baladans (Jesajas 39:1). Acīmredzot viņa astrologi bija pamanījuši, ka saules ēna atkāpās par desmit grādiem, un dzirdējuši, ka tas ir bijis saistīts ar ķēniņa Hiskijas brīnumaino atlabšanu no nāvējošas slimības. Viņš nosūtīja delegāciju uz Jeruzālemi, lai tuvāk izpētītu šo lietu un, iespējams, lai mēģinātu Hiskiju iekļaut savu sabiedroto sarakstā cīņā pret Asīriju. Merodahs-Baladans kļuva par Babilonas ķēniņu Sargona II valdīšanas pašā sākumā; arī viņš centās ieņemt Babilonu, bet tika sakauts. Tikai pēc divpadsmit gadiem Sargons II varēja uzveikt Merodahu-Baladanu, kuram pēc šīs sakāves nācās bēgt uz Elamu.

BĪBELES PRAVIETOJUMI

Tieši šajā laikā pravietis Jesaja izteica svarīgu pravietojumu par Babilonu: *“Tā Bābeleī, kas ir ķēniņu valstu glītums un kaldeju skaistums un lepnums, klāsies tāpat kā Sodamai un Gomorai, ko Dievs izpostīja līdz pamatiem. Tur nemūžam neviens vairs nedzīvos, tā paliks tukša uz radu radiem. Arābi tur neapmetīsies, un gani tur neganīs. (...) Tuksneša vilki kauks viņu pilis un šakāļi viņu greznajos izpriecas namos (...)*” (Jesajas 13:19-22)

Šis pravietojums, izteikts apmēram 710. gadā pirms Kristus, piepildījās ļoti drīz. 700. gadā pirms Kristus Babilonija sacēlās pret Asīriju. Sanheribs apspieda šo sacelšanos un iecēla pats savu dēlu ķēniņa amatā. Pēc tam viņš uzbūvēja kuģu floti, ar kuru vēlāk kuģoja uz Eifratas upi, lai sodītu elamiešus par Babilonijas sacelšanās atbalstīšanu. Tā uzvaras mijās ar zaudējumiem līdz 689. gadā pirms Kristus Sanheribs iekaroja Babilonu. Viņš bija tik ļoti saniknots par milzīgo cīniņu un zaudējumiem, ko bija cietis, ka viņš ne tikai iznīcināja Babilonu, bet to arī pārvērta par purvu, Eifratas ūdeņus novadot uz pilsētu un to appludinot.

Uz Bariarta klints, strauta iztekā, kurš piegādāja ūdeni Ninives kanāliem, atriebīgais asīriešu monarhs atstāja šādu uzrakstu: *“Es steidzos kā trakojoša vētra un kā viesuļvētra es to noslaucīju no zemes virsas (...) Pilsētu un mājas, no to pamatiem līdz pat jumta korēm, tās es iznīcināju, sagrāvu un sadedzināju uguns liesmās. Sienas, ārsienas, tempļus*

un dievus, tempļa torņus no zemes un ķieģeļiem, cik vien tie tur bija, es tos sadragāju un iemetu Arakhtu kanālā. Tās pilsētas vidū es izraku kanālus, appludināju tos ar ūdeni, tādā veidā iznīcinot pašus pilsētas pamatus. Lai nākamajās dienās neviens neatcerētos nedz to pilsētu, nedz tās tempļus, nedz dievus; tā tika pilnībā iznīcināta ūdens plūdos; pilsēta tagad kļuvusi par pļavu.”

Tie, kas zināja Jesajas pravietojumu, noteikti apbrīvoja tā dramatisko piepildīšanos. Tomēr Babilonas nolemības stunda vēl nebija sīsi. Sanheriba postījumi nebija pilnīgi šī pravietojuma rezultāts un pagāja vairāki gadsimti, līdz šis pravietojums sasniedza tā pilnīgu piepildījumu.

681. gadā pirms Kristus Sanheriba dēls Esarhadons ieņēma troni un viens no viņa pirmajiem darbiem bija atjaunot Babilonu un tās tempļus.

652. gadā pirms Kristus Babilona sacēlās vēlreiz un šīs sacelšanās apspiešana Ašurbanipalam prasīja četrus smagus cīņas gadus. Nenācās viegli panākt mieru, tomēr tas ilga līdz 626. gadam pirms Kristus, kad kaldeju dinastija ieņēma Babilonas troni. Pirmais jaunās dinastijas ķēniņš bija Nabopolasars. Viņa valdīšana aizsāka Jaunbabilonijas impēriju.

614. gadā pirms Kristus mēdieši iekaroja Ašuras pilsētu. Nabopolasars noslēdza militāru vienošanos ar mēdiešu ķēniņu Kiaksāru, un 612. gadā pirms Kristus abas armijas uzvarēja un iekaroja iepriekš tik ļoti bīstamo pilsētu – Ninivi. Savu uzvaru viņi svinēja izprecinot Nabopolasara dēlu Nabukudurusu II, kurš Bībelē zināms kā Nebukadnēcars, ar Kiaksāra meitu Amītu. No tā brīža Babilonija kļuva par noteicošo politisko spēku Vidusaustrumos. Pie Vidusaustrumu horizonta uzausa Jaunbabilonijas impērijas zvaigzne.

ROKOTIES PAGĀTNĒ ir Tiešsaistes Bībeles studiju neklātienes nodarbību programma. Autortiesības aizsargātas.

Apmeklējiet mūsu mājaslapu www.bibelesstudijas.lv vai sazinieties ar mums:
e-pasts: konsultants@bibelev